

Rzymski fort *Apsaros* to miejsce znane także poza Gruzją, jeden z symboli Autonomicznej Republiki Adżarii. Turyści i osoby zainteresowane rzymskimi fortyfikacjami wiedzą, że tutejsze mury obronne to jedne z najlepiej zachowanych fortyfikacji rzymskich. Specjaliści mają jednak świadomość, że widoczne na powierzchni mury i baszty powstały w większości w okresie bizantyjskim. Jedynie ich fundamenty wzniesiono najprawdopodobniej w okresie późnorzymskim (tj. u schyłku III w. n.e. lub nieco później). Wiadomo jednak, że wojsko rzymskie stacjonowało w tym miejscu mniej więcej od połowy I w. n.e.

Jak wyglądały wczesne umocnienia, zabudowania wewnątrz fortu oraz jego otoczenie? Dlaczego pod budowę wybrano właśnie to miejsce? Jakie miało ono zalety? Jak funkcjonował fort *Apsaros* jako kluczowa baza wojsk rzymskich na granicy z Kolchidą? Na te i wiele innych pytań nie znamy do dziś odpowiedzi.

Szansą na zdobycie nowych informacji jest proponowany projekt pt.: „Rzymski fort *Apsaros* – miejsce w lokalnym środowisku i rola w systemie kontroli granic *Imperium Romanum*”.

W ramach zaplanowanych badań przewidziane jest uzupełnienie i uporządkowanie informacji pochodzących ze źródeł pisanych (antycznych) na temat *Apsaros*, a także ze źródeł kartograficznych (głównie nowożytnych map) odnoszących się do okolicy fortu.

Zostanie także przygotowane zestawienie (bibliografia) opublikowanych dotychczas prac naukowych dotyczących *Apsaros*. Zebrane i przeanalizowane zostaną również informacje na temat wszystkich dotychczasowych odkryć archeologicznych dokonanych w okolicy. Projekt przewiduje ponadto skanowanie terenu wokół fortu z powietrza (LIDAR). Dzięki temu powstanie trójwymiarowe odwzorowanie terenu, które może ujawnić nam ślady umocnień i budowli rzymskich ukrytych pod ziemią. Wszystkie zgromadzone dane będą wykorzystane podczas przygotowania i realizacji kolejnych etapów badań. Informacje naniesione na mapy (i na trójwymiarowy model terenu) zostaną sprawdzone i uzupełnione dzięki wykonaniu tak zwanych badań powierzchniowych. W ramach tego etapu prac archeolodzy i geolodzy przejdą pieszo cały dostępny teren w okolicy fortu. Na mapy i model terenu zostaną naniesione m.in. miejsca znalezienia różnych widocznych na powierzchni zabytków a także kamieniołomy, glinianki, źródła wody... które mogły być wykorzystywane przez rzymskie wojsko. Gromadzone będą także informacje na temat podobnych miejsc dziś niewidocznych, ale znanych mieszkańcom.

Po zakończeniu tego etapu badań zostanie podjęta decyzja co do liczby koniecznych sondażów archeologicznych oraz odwiertów i odkrywek geologicznych. Wybrane zostaną optymalne miejsca do dalszych prac, dzięki którym będzie możliwa weryfikacja zgromadzonych danych oraz odpowiedź na pytania badawcze postawione na początku projektu.

Dzięki realizacji zaplanowanych zadań i analizie zgromadzonych danych będzie możliwa rekonstrukcja otoczenia fortu w czasach gdy został on zbudowany. Będziemy też mogli odpowiedzieć przynajmniej na część pytań dotyczące roli tutejszego garnizonu w systemie kontroli granicy rzymskiej w regionie.

Rezultaty badań będą udostępnione w postaci publikacji naukowych (artykułów i książki) a także w formie materiałów popularnych. Powstaną komunikaty i artykuły dla mediów. Rezultaty badań będą także popularyzowane i rozpowszechniane za pośrednictwem mediów społecznościowych, w tym poprzez profil polsko-gruzińskiej ekspedycji Gonio-Apsaros. Przewidziana jest również prezentacja wyników badań na konferencjach naukowych, w tym międzynarodowych.